

Prova d'actor

Vicent Berenguer

Col·lecció Poesia de Paper

82

Prova d'actor

Vicent Berenguer

Palma, 1999

© del text: l'autor, 1999

© de l'edició: Caixa de Balears «Sa Nostra» i Universitat de les Illes Balears, 1999

Directors de la col·lecció: Francisco J. Díaz de Castro, Perfecto Cuadrado i Albert Ribas

Disseny: Jaume Falconer

Edició: Universitat de les Illes Balears. Servei de Publicacions i Intercanvi Científic. Campus universitari. Cra. de Valldemossa, km 7.5. 07071 Palma

Impressió: Taller Gràfic Ramon. Carrer de Jaume Balmes, 39 i 43. 07004 Palma

DL: PM/60-1999

VICENT BERENGUER (Banyeres de Mariola, l'Alcoià, 1955). Viu a València des dels vint-i-tres anys. Estudià magisteri en aquesta ciutat. Després ingressà a l'Administració, on ocupa una plaça de traductor de català.

El 1986 creà la col·lecció de poesia «Edicions de la Guerra», activa encara, amb publicacions tant en català com en castellà. Ha participat en les revistes literàries *Daina* (1987-1992) i *Caràcters* (1992-1994, segona època: 1997).

Ha publicat les obres: *Guants de macam* (El Cingle, València, 1985), premi Vila d'Alaquàs 1983; *Carmí vora els llavis* (El Cingle, València, 1986), premi Senyoriu d'Ausiàs March 1985; *Dalila* (Arana, València, 1989); *La terra interior* (Guerra, València, 1989); *Imitació de la soledat* (Belinchón&Stabile, València, 1990), premi Roís de Corella 1989, i *L'home no confia en la ciutat* (Bromera, Alzira, 1996).

Com a traductor, del portuguès al català, ha publicat *Matèria solar*, d'Eugénio de Andrade, poesia (Gragal, València, 1987); del gallec, *Nimbes*, de Xosé María Díaz Castro (Guerra, València, 1997); també del portuguès, la novel·la de Rubem Fonseca *El cas Morel* (Bromera, Alzira, 1994). Juntament amb Jordi Garcia Vilar, ha escrit la peça de teatre infantil *La llegenda del drac i la princesa* (Bromera, Alzira, 1997).

Oh amor meu, menudíssim i car,
Vinc a besar-te el suc amarg dels anys,
A sentir el bes amarg dels teus arbres.
Oh amor meu: llarguíssima constància.

Reconec la serra,
bec en l'ebrietat del fenàs,
s'acreix la memòria.

Començar a conèixer
m'ensenyava a partir-te.

Amb la constància de l'odi
t'entenia més.

(Si ho dubtava.)

Sí,
aquesta terra
és un cor abaltit.

Viure-hi
es una cara cadena
d'hores.

El goig
és alenar l'aire vegetal
dels cossos.

Sovint et sent i et pense

immòbil
amb l'obsessió i l'eternitat
d'un cor.

Cada mirada és sempre la primera,
no amb la nit,
ferit en aquest silenci
tornes a mi.

Immòbil riu de sang.
Cor abaltit.

T'he escoltat cada matí. T'he parlat pels camins en
grava, en pols, per la dura pedra del riu. Vaig entrar amb tu a
marjals de temor i constància, devallàvem avencs, ens guiava la
gota de vida i la negra mà de la terra. Beviem en clares cadolles,
besàvem l'espill dels dies sota els núvols nous i amics. I encara
t'escolte cada nit, dormim junts, mengem els fruits de l'estiu.
Encara hi ha foc i és el mateix foc, la fusta és densa i amb reïna,
les canyes del riu fràgils. És aquesta la terra blana i calenta on
volen sebollir aquest peix antic que puja del mar de què m'han
parlat tant.

Remoure l'odi, dir el teu nom en silenci, ocultar cada fruit per a mai i alimentar els capil·lars sanguinaris dels ulls amb el dubte. T'odie, comprove que l'odi, en efecte, és dolç. T'espente la mirada al tarquim, alene el fang dels assuts, encenc el foc a les cases, plore perdut a la marjal i encara mire els solitaris merlets ple d'un altíssim sentiment d'inutilitat. Aparta de mi els teus ulls, em captiven i crec que vaig a morir.

M'alce i passege per la ciutat; pels carrers i per les places busque qui estima la meua ànima. Pense en el meu petit país: la serra, els olivars, les hortes, les fàbriques, quan encara no s'hi havia trencat el cànter vell, quan hi havia un il·lusori comerç amb la terra i amb les insegures manufactures tèxtils. Tot això ens mantenia pacients i resignats. Però, ara, els records brollen dels empedrats carrers, esmolats pels anys i els hòmens. Imaginar nacions meravelloses era fàcil escoltant la ràdio, sense telèfon, sense enviar fills a la capital. Aleshores els dies es succeï com a hores interminables en aquesta germandat residual que dóna la terra interior i en una vellíssima peresa, o por, a profanar distàncies. Parle de coses d'un temps que encara no se ben bé explicar-me'l. La dualitat agrícola i fabril sempre m'ha estimulat idearis confusos.

(De *La terra interior*, 1989)

IMITACIÓ DE LA SOLEDAT

I

¿Ignora la encendida raíz
la savia
que la nutre y purifica?

II

Amorados. Violentamente exactos
los labios
como flores cortadas por la lluvia.

III

¿Qué palabras pueden más que el gesto?
¿Qué gestos
abarcen las palabras?

Salvador López Becerra, *Icástica*.

I

Tal vez ignorarte me nutre
y te purifica. Tal vez.
I és terrible perquè sempre és l'endemà
quan recull els gestos,
amb ells em corromp i em purifique.
L'absència ens ha fet créixer essencials,
vinculats a les repetides arrels,
a la flama que porta la saba
de la terra.

II

Es llavis són intocables
violentament.
L'exactitud d'aquest origen de dolor
desorienta cada intenció al punt que naix.
Un cuerpo nunca define límites,
humiteja la llum i l'ombra,
evoca flors, cavalls, el mar ondulant.
¿Com és possible retenir el gest d'un llavi
quan el gest s'ha tornat
indispensable?

III

Pienso en ti. Pienso mucho en ti.
Des que vaig descobrir el poema de López Becerra.
¿Com és que ella habita sempre l'espai
que deixà quan se'n va anar?
No és una pregunta.
És un assumpte que s'ignora.
És falsa l'evidència que tots els gestos
tindran una raó acceptable.
És una fal·làcia que unes concises paraules
defineixen una idea
que habita el meu imaginari
que pensa en tu, pienso mucho en ti,
em dic, a estones.

VINHLONG 1942

«La llum solar entelava els colors, esclafava.

Recorde malament els dies.

De les nits, me'n recorde.

El blau era més lluny que el cel,

era rere totes les densitats,

recobria el fons del món.

El cel, per a mi,

era l'estel de pura brillantor

que travessa el blau,

la fusió freda més enllà de qualsevol color.

Vaig tenir eixa sort, la de les nits,

la d'aquella mare.

La llum queia del cel

en tolls de pura transparència,

en trombes de silenci i de quietud.

L'aire era blau,

es palpava amb la mà.

Blau.

El cel era una palpitació contínua

de la brillantor de la llum.

La nit ho il·luminava tot,

tot el camp a cada riba del riu

fins on arribava la vista.

Cada nit era única,

podíem nomenar-la segons durava.

El so de les nits
era el dels gossos del camp.
Lladraven al misteri.
Es contestaven de poble a poble
fins al total esgotament
de l'espai i el temps de la nit.

Ens besàrem cabussats en l'aigua del bany,
fresca, ens besàrem, ploràrem
i tornarem a ser un cos per a morir-nos.»
Així.

REITERACIÓ

Te amo. Es la hora mala
de la cruel cortesía.

Claudio Rodríguez.

Aquesta nit he conegut les dones
que han viscut en mi.
He besat els llavis successius que he vist
mirar-me tan a prop.
T'he trobat inquieta i pròxima
perquè em guardava noms anteriors
activat per la cruel cortesia.

Aquesta nit he dormit amb una dona
que salprén els meus sentiments.
He besat els ulls que han mirat el pas
de l'amor al temor de la pell.
M'he inquietat amb les mans imprevistes
que m'han empresonat sense reserva
cap a la meua neu constant.

Aquesta nit, com els dies d'amor, et veig
una mica en cada mica de mot que m'ocultes.
Com en altres nits, t'he enconrat
en cada ombra de llenç immòbil.
T'he vist, també, casual en el fet d'ignorar
i humana en l'obaga de les veus femenines
que necessita fer créixer al meu si.

EL COS TEL·LÚRIC

No hi a tigres a la Bíblia.

¿No hi ha tigres a la Bíblia?

(De *Imitació de la soledat*, 1990)

NOTES PER A UNA ENCICLOPÈDIA

Bonic i miserable país.

Totes les platges a llevant, de nord a sud,
a un mateix mar. A ponent, la muntanya,
amb les serres, les valls, els erms
amb els masos abandonats, i la fràgil
frontera. A les riberes
i a les marines, vestigis de marjals
on coven els ànecs voraços.
A l'interior, un país que passà dels gremis
a discretes formes d'indústria.
Els indígenes tenen una envejable existència
—si comparem— la qual, sense buscar-ho,
està organitzada pels banquers.
Tot això ens permet d'abordar el tema del comerç.

Pocs productes d'exportació competitius: teixits,
taronges, joguets intel·ligents,
sabates per a les classes populars,
dallonses i daixonse dels últims artesans locals.
(Afegiré: sol. Un enlluernament
que va produir l'oasi d'uns anys llegendaris.)
Productes d'importació: tota la resta
i urani. Com sempre.
Quan un govern té les armes dels diners,
resulta més fàcil emprendre la construcció de l'Estat.

La història del país no és eufòrica, ni
evidentment única. Territori de pas
ideal per a la predació. Alguns consideren
l'afany d'europisme el seu pitjor desastre,
com el sistemàtic allunyament de l'antiga
civilització industriosa. Versió local
del complex d'Eldorado.
Amb una diferència, tanmateix: ara
els aparents patriotes no sols arramblen l'or,
potser han ocupat els consistoris.

Hui és una monarquia, sota
formes regionals demòcrates. Banderes
tricolors onegen sobre el palau
del president. Un sorprenent Estatut.
El text, marcat per l'autoritat espúria
de l'anterior règim, es custodia
a la Biblioteca Regional, protegit
amb un vidre antibales: idèntic
al del Ford Scorpio del president local.

Amb això es pot aventurar una mirada
cap al futur. La població
augmentarà, sens dubte, encara. Els obrers
acudiran a fer les temporades de jornal
i endurir-se les mans. A un café
un ser amb ulleres recordarà amb pena
algun llibre de Fuster, el nom de Mayans.

I un fardatxo, damunt d'una pedra, amb el cap en alt
pararà els ulls en el cel, per a no perdre's

I'esclat de les carcasses tradicionals.

ESCENA

Un café solitari

Una taula discreta de les mirades del personal de la casa

Tu i jo

Migdia d'hivern

Havia declarat l'amor perquè així creia que debilitava el poder de la ciutat que treballa rutinàriament sobre nosaltres Sabia que això produïa felicitat i la tendra elegia de l'amor Declarava l'amor amb els besos més tendres que cap home ha pogut retindre quan el cambrer parava les taules per als habituals dinars de preu fix

Sovint ocorren escenes tristíssimes com aquesta immortals i anònimes entre funcionaris empleats estudiants pensionistes solitaris o solidaris amb algun conegut eventual

Res d'extraordinari

La fragil emoció del sexe i l'amor efímer anotat en la memòria sense cap interès per tots els cambrers de València una ciutat secundària on l'hivern provoca idil·lis que desfà l'estiu consegüent implacable amb la vida dels sentiments i la vida dels solitaris que sempre escriuen la mateixa carta enquanto ardem equivocados os utensílios da ternura

A UN DÉU DESCONEGUT

A José Luis Parra

Dame pobres placeres repetidos,
no un único diamante en la memoria.

J. L. García Martín

També l'hivern facilita el record de passades alegries: dones, amics, muralles, idil·lis, és clar, que desféu el darrer estiu.

Fou agradable pensar que aquest fred va ocasionar les formes de l'amor per damunt de la fosca memòria; aquesta torna, periòdicament, per a confondre la pluja.

Així continua el curs de la breu estació, perquè la pluja ja no convoca sorpreses noves: elegies imprevistes, ni plaers rutinaris, cims, ni àngels.

Inútil, per tant, demanar plaers rutinaris, el que s'esdevé un dia, no torna mai més. La llum que cega, l'assalt darrere un arbre i el breu adéu, han passat.

L'absència de plaers que voldria repetits és més intensa després de la pluja plàcida que escriu per tu; l'hivern ha vingut a enfosquir-te el diamant que sobrevis en les mans.

Ignore si alguna estació portarà dies encara com els d'ahir, hui que es fan segles com aquest instant sense temps, obstinat,

d'un blanc inexistent que assola les defenses.
L'ordre de les hores és l'únic que manté la vida, no les
inquietuds personals. ¿Per què importa si un cos desapareix en
cert moment o en un altre?

LA MECÀNICA DE L'AMOR

Per a Trotski,

la mecànica del progrés
és força imperfecta.

Per a Berenguer,
la mecànica de l'amor
també és imperfecta.

L'únic progrés de la vida
sentimental
està regit per una força arcaica
d'adulteració.

En ocasions estranya,
destructiva,
però sovint suportable,
acompanyada
de la creu pertinent
de cada dia.

Imperfecta, com diu Trotski,
perquè la dificultat
d'aquesta teoria
és la seua mateixa facilitat
innumerable.

Copular, créixer, negligir,
madurar, decebre, morir,
ar, er, ir.

NAUFRAGIS

Queien en amor

S'oferien el cor i la mirada

Obscurs

L'omplia d'esperma

L'esquena

DON JUAN

si lo voler eguala lo poder.

Ausiàs March, CIII

Abans de tindre un nom,

Cada un de nosaltres,

Ell ja era i no era,

Buscava

La suma d'instants harmoniosos

Posseïts

per a oblidar-los

I tornar-hi.

Tendríssim Don Juan meu,

Animal que derroca el temps.

PAISATGE DE L'ARTISTA ALS TRENTA-HUIT ANYS

No escric cap poema al jove que es ven
mocadors
al semàfor; a la xica d'innocents cadenes
d'argent
cada vesprada a les tres a les Torres;
al vagabund
de la plaça que sosté indiferent el vi negre
entre cames;
al riure de les gitanetes dels barris
que regiren
en el fem uns joguets encara excel·lents;
al dement
que corre pel centre en les hores més lluminoses
del matí
d'hivern; a l'invàlid que roda incessant sobre si
per a parar
la mà per fi en senyal d'humiliació inevitable
d'almoïna
per a dones i vi. ¿Són humiliants per ningú?
És un fet
que tot això no em torbava gaire. No he pensat
poemes
per a l'home ranc del pont, ni per a d'altres així
o assimilats

que es refermen al cancell de les esglésies;
ni tampoc
per a l'esquelet moribund que viu dins una flassada
solemne
vora la plaça més romana de la ciutat que adorava
anys arrere.
No sé escriure per als pares que porten els fills
a la fira
de Nadal, ni per als fills que s'hi endinsen i baden
d'il·lusió
les nits d'aquests pares en ciutats subalternes
i catòliques;
ni per als xiquets que vénen al món per a fer rodar
aquells deliris
i esperar que s'apaguen les nits de colors
en rompre el dia,
quan disconnecten els formidables artefactes
de què mengen.
No és facil recordar aquest paisatge quan escric,
perquè
desordene les idees i la ciutat em fa invisible
tot d'una.
Hauria de tornar al camp o a una mar apartada,
a les illes,
per amagar-me, encara que tot m'abandone,
i recomençar
amb els hòmens que s'amaguen en mi,
els

qui han mesurat l'estatura,
el grau
de l'ànima, i me la posen a prova
per fermar-la
en els errors que juguen al meu favor.
Amb tot,
ara el greix a què arriba la inconstància
té
la màxima estatura de l'home actual: un gran
patrimoni
de covardia profunda; un dilema que alguns hòmens
ximplés
no poden imaginar-se'l mai. Tornaré al principi
perquè
les illes aclareixen moltes preguntes
i pregunten
per què ens emparem en respostes sense cap sentit.
M'imagine
gairebé a la meitat de la mina de ma vida
(mon pare
morí quan em doblava aquesta edat),
amb sort
consumiré uns anys més de causada propina,
una temeritat,
que confirma que el mínim remei de certes coses
és impossible.
Hi ha errors que es perfeccionen dia rere dia.
A certa edat

les emocions ja no transformen l'ànim
en força,
les forces es concentren a dosificar emocions.
Imagine
el perill de les confessions no demanades,
exactament
com els consells que no s'havien sol·licitat,
però he gosat
que em dictaren tot aquest poema de cap
a peus,
seguir una inconfusible veu paraula rere
paraula
que em dibuixa la ventura del món infantil
clausurat
que s'activa d'una manera tàcita
si em desvetle.
Encara l'espere així, en precari, adult
subaltern,
com la criatura més innòcua que ha perdut
la família.
I tanmateix no sé si és efectiu imaginar
com imagine
tan poc el meu poder i el meu vague talent,
com anul·le
amb ofici l'esperança fàcil de l'escola,
si escola era
la vida de la fàbrica i la fàbrica de la vida.
Jo ja no sóc,

em mantenien una netíssima i familiar atrició,
cap mèrit propi
ni cap força de voluntat honrosament cívica,
ni ambiciosa.
És probable que siga el gra que hauria d'internar-se
en el poema.
Molt m'hauria agradat ser irrepetible
i únic,
travessar intacte aquesta ciutat de làbil
euforia,
i certes vides que no han tingut cap relació
amb mi,
perquè parle de mi i d'un paisatge que no mereix
cap nom,
com si morira sense dir res des de fa massa temps.
És així
com sé si un camp se'm grana de veres
o desapareix,
tot just consumits els trenta-huit anys.

(De *L'home no confia en la ciutat*, 1996)

AUSIÀS MARCH ESBORRA DE L'AGENDA UN NÚMERO DE TELÉFON

no intentes modelar la niebla
José Hierro

Esborra de la teua memòria

aquest número de telèfon

1-4-2-1-2-0-3.

Trau-lo de la teua agenda.

Si ara marcares aquell número que no pot escoltar-te,
ningú no respondria. Aquell número sordmut:

1-4-2-1-2-0-3.

Crema, ignora'l, esborra aquell número mort:
és un entre tants, encara que va ser únic.

Les planes de la teua agenda tenen més ratlles
que números i noms.

Ja en queden menys als que cridar;

quasi no queden números i noms que et parlen
o qué t'escolten: 1-4-2-1-2-0-3.

Fés tót el que pugues perquè se't dissolga en la memòria:
destrueix-lo, capgira'l:

2-1-3-0-1-2-4,

trenca-li el ritme que li corresponia:

4-2-1-0-1-3-2,

ja no el necessites,

no necessites aquells números, són ombres o noms.

3-4-1-2-2-0-1:

«¿Que hi ha la Teresa?»

I suposant que algú et responga,
serà una altra veu la que et respondrà
Baralla el número, confon-lo, desordena'l.

Així: 2-3-1-2-0-4-1.

«¿Que hi ha la Isabel?»

Baralla els números i els noms, baralla'ls,
sobretot els noms:

¿Que hi ha la Teribel?» «¿Que hi ha la Belsiré?»

Silenci

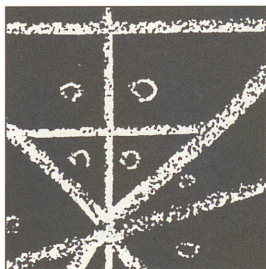
Oblida, ratlla, esborra, esvaeix
aquests noms i números,
no intentes modelar la boira,
resignat que el vent la disperse.

Perquè

enyore el temps que no pot ser cobrat.

(1996)

L'autor ha llegit aquests poemes al Centre de Cultura «Sa Nostra»
el dia 25 de gener de 1999

45. JOAQUÍN BENITO DE LUCAS. *Poemas*
46. DAMIA HUGUET. *Les flors de la claror*
47. ENRIC SÒRIA. *Poemes*
48. JOSÉ LUIS GARCÍA MARTÍN. *Cuaderno de Valldemossa*
49. JORDI VIRALLONGA. *Con orden y concierto*
50. DIEGO SABIOTE. *Las nubes eran blancas*
51. JOSÉ ANTONIO MESA TORÉ. *Poemas de la bahía*
52. JOSÉ CARLOS ROSALES. *Club náutico*
53. FRANCISCO BRINES. *Selección de poemas*
54. JEAN SERRA. *Poemes*
55. VICENTE GALLEGRO. *Poemas*
56. ÁNGELES MORA. *Canto de sirenas*
57. XAVIER RODRÍGUEZ BAIXERAS. *Poemas*
58. CARLOS MARZAL. *Poemas*
59. MARIA VICTORIA ATENCIA. *Poemas*
60. RAFAEL JUÁREZ. *Lo que vale una vida*
61. ANA ROSSETTI. *Poemas*
62. ANTONI VIDAL FERRANDO. *Poemes*
63. JAIME SILES. *Poemas*
64. ELOY SÁNCHEZ ROSILLO. *Poemas*
65. MEMÒRIA DE MARIA ANTÒNIA SALVÀ
66. JAUME ROSSELLÓ MIR. *Llum vol dir ombra*
67. JENARO TALENS. *Paraiso clausurado*
68. JAUME PONT. *La flor de llot*
69. DIEGO JESÚS JIMÉNEZ. *Poemas*
70. XAVIER ABRAHAM. *De matinada, baix el persistent reflex...*
71. ANTÒNIA ARBONA. *Cadència*
72. JULIO MARTÍNEZ MESANZA. *Fragments de Europa. 1977-1997*
73. TEOBALDO A. NORIEGA. *Ars Amandi*
74. BERNAT NADAL. *El fràgil desig*
75. ENRIQUE BADOSA. *XXIV Sonetos*
76. RAFAEL DE CÓZAR. *Poemas*
77. DIEGO DONCEL. *Poemas*
78. JESÚS MUNÁRRIZ. *Oficios varios*
79. NARCÍS COMADIRA. *Poemes*
80. SEBASTIÀ VIDAL. *Poemes*
81. ARCADIO LÓPEZ-CASANOVA. *Mester de poeta [1969-1999]*

Universitat de les
Illes Balears

"SA
NOS
TRA"

Obra Social
i Cultural